

**ПРОГРАМ
КОРИШЋЕЊА СРЕДСТАВА ОСТВАРЕНИХ ОД НАКНАДЕ ЗА
КОРИШЋЕЊЕ ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА И НАКНАДЕ ЗА
ПОСЕЧЕНО ДРВО НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ БОСИЛЕГРАД ЗА
2024.ГОДИНУ**

I. УВОД

Овим програмом, на основу Закона о шумама („Сл.гл.РС“, бр. 30/10,93/12, 89/2015 и 95/2018-др. Закон) и Закона о накнадама за коришћење јавних добара („Сл. гл. РС“ број 95/2018, 49/2019, 86/2019156/2020 и 15/2021-доп.) утврђује се намена и начин коришћења средстава остварених од накнаде за коришћење шума и шумског земљишта и накнаде за коришћење дрвета планираних у буџету општине Босилеград за 2024.годину. Средства су намењена за реализацију планова, програма, пројеката и других активности у области заштите и унапређења шума и шумског земљишта, као и унапређење општекорисних функција шума на територији општине Босилеград.

Програм коришћења средстава остварених од накнаде за коришћење шума и шумског земљишта доноси се за сваку календарску годину. Овај Програм садржи: топографско-географске и климатске карактеристике подручја, законске основе, опис шума и шумског земљишта, мере и активности на заштити шума и шумског земљишта у 2024.години, мере и активности на унапређењу општекорисних функција шума од значаја за локалну самоуправу, финансијски план за спровођење мера и активности за заштиту шума и шумског земљишта, као и унапређење општекорисних функција шума за локалну самоуправу у 2024.години спровођење Програма и надзор, завршне одредбе и табелу предвиђених средстава програмом.

1. ТОПОГРАФСКО-ГЕОГРАФСKE И КЛИМАТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПОДРУЧЈА

Општина Босилеград налази се у крајњем југоисточном делу Републике Србије, у Пчињском округу, уз бугарско-македонску границу. На северу се граничи са општином Сурдулица, на западу са општином Врање, на југозападу са општином Трговиште, на југу са Републиком Македонијом (у дужини од 9 km) и на истоку и југоистоку са Републиком Бугарском (у дужини од 54 km). Општину Босилеград карактерише изразита пластичност рељефа са надморском висином од 670 m до 1922 m. Подручје Општине Босилеград протеже се од врха Мали Стрешер планине Варденик на северу до границе са Републиком Македонијом на југу, и од Бесне Кобиле на западу до Милевске планине на бугарској граници према истоку. Укупна површина општине Босилеград износи 571 km². Од Београда је удаљена 400 km, од Ниша 160 km, а од Софије 132 km. Босилеградска котлина простира се у југоисточном делу општине у дужини од око 4 km и највећој ширини око 1,1 km, на надморској висини од 725 m у Босилеграду до 700 m у Радичевцима.

На територији општине Босилеград живи 6065 становника (по попису из 2022.г) у централном градском подручју и 37 месних заједница.

Територија општине Босилеград припада Родопском планинском простору и карактерише је изразита пластичност рељефа. Протеже се од Малог Стрешера (1702 m) на северу, до границе према Републици Македонији на југу, и од Бесне Кобиле (1922 m) на западу до Милевске планине (1732 m) на граници са Бугарском на истоку. Најнижа тачка надморске висине налази се на 670 m (Рибарци), док је највиша тачка 1922 m (Бесна Кобила). У југоисточном делу лежи Босилеградска котлина на надморској висини око 700-725 m. Котлина представља спуштени део Родопске масе и кроз њу протиче река Драговиштица. На планском подручју формиране су још и долине следећих

река: Божичке, Лисинске, Љубатске, Бресничке, Јарешничке и Големе Реке. Топографски, највећи део општине карактерише брдско-планинско подручје, које се одликује зарављеним врховима и висоравнима, као и стрмим стеновитим странама које су усекле реке на овом подручју. На подручју постоји већи број водених токова, који имају бујични карактер у пролећним месецима када се снежни покривач нагло топи. Поред предиспозиција због природних карактеристика, деловањем одређених негативних утицаја на ширем подручју општине створени су велики ерозивни процеси и клизишта.

Како се преко 90% територије налази изнад 700 m надморске висине, клима је претежно планинска. Постојање континенталне климе потврђују велике летње суше, али и дуге, хладне и врло снежне зиме, са јаким ветровима и оштрим мразевима. Средња облачност износи између 55% и 60%, с тим што је највећа зими (70%) а најмања лети (20%). Средња максимална температура ваздуха износи 27,1оС у летњим месецима, док је средња минимална температура -2,0оС у току зиме. Средња годишња висина падавина на овом подручју износи 626,7 mm. Највећа количина падавина је у новембру, а најмања у августу. У зимском периоду падавине су у виду снега. Ветар дува највише из правца североистока током свих дванаест месеци у години (јачина од 2,2 бофора). Мању учесталост имају ветрови који дувају из правца југоистока, затим са југа и северозапада, а најмању ветрови из југоисточног и јужног правца.

Друмски саобраћај. Положај општине Босилеград, као и рељеф, битно су утицали на карактеристике саобраћајне мреже. Државну путну мрежу чини деоница државног пута II-181 Власинско језеро-Босилеград-гранични прелаз Рибарци (веза на државни пут Ib реда Власотинце-Црна Трава-Босилеград-државна граница са Бугарском (гранични прелаз Рибарци). Директна друмска веза са Трговиштем остварује се општинским путем ОП 2 Босилеград-граница општине Трговиште, са Врањем општинским путем ОП 3 Доња Љубата-граница Града Врања и са Републиком Македонијом општинским путем ОП 1 Рибарце-Голеш. Државни пут другог реда број 181 Власинско језеро-Рибарце је целом дужином асфалтиран. Од осталих путних праваца само је на краћим деоницама општинских путева -ОП 1 и ОП 2 коловоз асфалтиран, а на осталим је пошљунчан или још није извршено просецање пута. Стање општинске путна мреже је незадовољавајуће. Структура сеоских насеља са великим уделом патуљастих, веома малих насеља, разбацаних на широком, планинском простору по махалама, не омогућава формирање организоване, функционалне и хијерархијски засноване путне мреже..

2. ЗАКОНСКЕ ОСНОВЕ

Законом о шумама („Сл.гл.РС“, бр. 30/10,93/12, 89/2015 и 95/2018-др. Закон) и Законом о накнадама за коришћење јавних добара („Сл. гл. РС“ број 95/2018, 49/2019, 86/2019156/2020 и 15/2021-доп.) уређује се очување, заштита, планирање, гајење и коришћење шума, располагање шумама и шумским земљиштем, надзор над спровођењем овог закона, као и друга питања значајна за шуме и шумско земљиште. Очување, заштита и унапређење стање шума, коришћење свих потенцијала шума и њихових функција и подизање нових шумских састојина у циљу постизања оптималне шумовитости, просторног распореда и структуре републичког шумског фонда су делатности од општег интереса. Законом је прописано да се обезбеђују услови за одрживо газдовање шумама и шумским земљиштем, на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује њихова производна способност, биолошка разноврсност, способност обнављања и виталност унапређује њихов потенцијал за ублажавање климатских промена, као и њихова економска, еколошка и социјална функција, а да се при том не причињава штета околним екосистемима

У заштити шума и шумског земљишта укључене су и локалне самоуправе на својој територији. На основу члана 62. Закона о накнадама за коришћење јавних добара („Сл. гл. РС“ број 95/2018, 49/2019, 86/2019156/2020 и 15/2021-доп.) на име накнаде за коришћење дрвета локалним самоуправама припада 30% од остварених прихода на годишњем нивоу. Из тих средстава ЈЛС финансирају мере и активности на унапређењу општекорисних функција шума од значаја за локалну самоуправу у складу са програмом који доноси надлежни орган ЈЛС. Из буџета ЈЛС финансирају се мере и активности од општег интереса и то: подизање степена шумовитости пошумљавањем; унапређење стања шумских засада; заштита шума; нега и обнова природних састојина; изградња, реконструкција и одржавање путева; санација површина оштећених дејством природне непогоде и др.

Извештај ЈЛС доставља Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде-Управи за шуме до 31. марта текуће године за претходну годину.

3. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Општина Босилеград располаже веома значајним шумским фондом. На подручју општине има укупно 20 497,47 ха шума и шумског земљишта, што чини 35,94% укупне територије. Државне и задружне шуме покривају површину од 6278,56 ха, односно 34,3%, од укупних површина Општине под шумом, док приватне шуме покривају површину од 13 484 ха, односно 65,7%. Државне шуме на територији општине припадају Јужноморавском шумском подручју, односно обухваћене су газдинском јединицом Босилеград, којом управља Шумска управа Босилеград а у саставу је Шумског Газдинства „Врање“. Дрвнопрерађивачки капацитети су на овом подручју највише развијени, и то у већој мери него друге групе привредних и друштвених делатности, те се потребе велике како у погледу квалитета најразличитијих дрвних сортимената тако и у погледу огревног дрвета. Са економског аспекта, ово планско подручје је неразвијено, па шума има додатни значај за њихов развој. На подручју г.ј. "Босилеград" могу се издвојити следеће заједнице-екосистеми: алувијалнохидрофилни екосистем; екосистем ксеротермофилних сладуново-церових и других типова шума и екосистем букове шуме на различитим киселим смеђим земљиштима. Према заступљености доминирају планинске букове шуме

Угроженост шума и шумског земљишта

Однос високих и изданаких шума је неповољан; газдинским мерама тај однос треба још поправљати у корист високих састојина и повећати учешће вештачки подигнутих састојина на рачун девастираних; по степену очуваности преовлађују очуване састојине; по мешовитости доминирају чисте састојине; највећи део запремине дрвног асортимента припада танком материјалу и средњем, здравствено стање шума ове газдинске јединице је задовољавајуће; искључујући стабла на којима је примећен негативан утицај ентомолошких и фитопатолошких фактора; необрасле површине заузимају 19,9 % газдинске јединице и њихов однос према обраслој површини није оптималан.

Шумски путеви- су од великог значаја за функционисање сваког насељеног места. Путеви омогућавају лакши и безбеднији приступ сопственика и корисницима парцела под шумама, а зависно од уређености утичу на очуваност постојеће механизације. Тренутно стање важнијих шумских путева на територији Босилеграда, јесте да су оштећени и у лошем стању. Велики значај имају и прилазни путеви.

Ерозивни процеси -На подручју постоји већи број водених токова, који имају бујични карактер у пролећним месецима када се снежни покривач нагло топи. Поред predisпозиција због природних

карактеристика, деловањем одређених негативних утицаја на ширем подручју општине створени су велики ерозивни процеси. Ово је изражено посебно на површинама под шумским растиње, где је обраст недовољан.

Значај шума и шумског земљишта

Поред привредно економског значаја шума од великог значаја су и еколошки, спортско-рекреативни и туристички значај шума и шумског земљишта. Туристички потенцијал представљају предели који су погодни за рекреацију и планинарење у летњем периоду, а зими за скијање.

Еколошки значај шума се огледа у знатном повећању кисеоника у атмосфери и смањењу угљен-диоксида. Поред овог шуме имају велик улогу и у пречишћавању ваздуха. Шуме такође филтрирају воду, спречавају клизишта и ерозије, смањују буку и ублажавају климатске промене.

На квалитет свих ових садржаја, који представљају значај шума и шумског земљишта, у великој мери има стање прилазних шумских путева од насељеног места до шумских састојина и самих шумских путева. Стање ових путева се одражава и на могућност заштите шуме. Због великог значаја шума, потребно је стално одржавање оптималног склопа шумских састојина кроз пошумљавање и попуњавање истих и одржавање путева..

4. МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НА ЗАШТИТУ ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА У 2024.ГОДИНИ

Планира се унапређење општекорисних функција шума преко: опште заштите и унапређења животне средине постојањем шумских екосистема; очувања биодиверзитета; очувања генофонда шумског дрвећа и осталих врста у оквиру шумске заједнице; ублажавања штетног дејства "ефекта стаклене баште" везивањем угљеника, производњом кисеоника и биомасе; пречишћавања загађеног ваздуха; уравнотежења водних односа и спречавања бујица и поплавних таласа и др. Унапређење постојећих шума шумског земљишта предвиђа се кроз обнављање деградираних, подизање нових и негу постојећих шума, у складу са шумско-привредним основама и начелима очувања природних квалитета и амбијената кроз планирање даљег одрживог развоја. Да би се добио жељени ефекат неопходно је успостављање јединственог и једнаког статуса свих шума, без обзира на власништво.

У циљу одрживог газдовања шумама и шумским земљиштем, повећање степена и квалитета њихове искоришћености и економичности, програмом су предвиђене превентивне мере заштите и одржавања шуме и шумског земљишта, које обухватају следеће активности :

4.1. Пошумљавање

Под пошумљавањем подразумевамо:

-пошумљавање и стварање ветрозаштитних појасева у циљу заштите и очувања предеоног диверзитета у 2024.г

Ова мера има за циљ повећање укупне површине под шумом, што је од великог значаја за сва насељена места на територији општине Босилеград, поготово за централно градско подручје.

4.2. Одржавање шумских путева

Под одржавањем шумских путева подразумевамо:

-текуће поправке постојећих шумских путева и

-текуће поправке прилазних путева од насељеног места до шумских састојина на територији општине Босилеград.

Због великог значаја шума, потребно је стално одржавање оптималног склопа прилазних шумских путева од насељеног места до шумских састојина и самих шумских путева.

5. ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА СПРОВОЂЕЊЕ МЕРА И АКТИВНОСТИ ЗА ЗАШТИТУ ШУМА И ШУМСКОГ ЗЕМЉИШТА, КАО И ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ОПШТЕКОРИСНИХ ФУНКЦИЈА ШУМА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ЛОКАЛНУ САМОУПРАВУ ПРЕДВИЂЕНИХ ПРОГРАМОМ

Средства за реализацију Програма коришћења средстава остварених од накнаде за коришћење шума и шумског земљишта и накнаде за посечено дрво на територији општине Босилеград за 2024.г, у укупном износу од 4.619.634,00 динара, са ПДВ-ом, обезбеђена су из пренетих неутрошених средстава из ранијих година од накнаде за коришћење шума и шумског земљишта и накнаде за посечено дрво и текућих прихода по основу накнаде за коришћење шума и шумског земљишта и накнаде за посечено дрво која се наплаћује по Закону о шумама („Сл.гл.РС“, бр. 30/10,93/12, 89/2015 и 95/2018-др. Закон) и Законом о накнадама за коришћење јавних добара („Сл. гл. РС“ бр. 95/2018, 49/2019, 86/2019156/2020 и 15/2021-доп.)

Средства предвиђена овим програмом у износу од са ПДВ-ом, користиће се наменски за финансирање обавеза ЛС утврђених Законом о шумама, а кроз спровођење мера и активности на заштити шума и шумског земљишта и унапређењу општекорисних функција шума од значаја за општину Босилеград.

Приходи од од накнаде за коришћење шума и шумског земљишта и накнаде за посечено дрво у текућој 2024.г, који се не утроше, биће пренети у 2025.години.

Расподела средстава за извођење поменутих мера и активности у тачки 4. Овог Програма (4.1 и 4.2) приказане су у табели бр 1.

Табела број 1- Планирана финансијска средства по Програму-укупно

	Мере и активности	Вредност радова у дин са ПДВ-ом	Напомена:
4.1.	Пошумљавање	368.792,00	Реализација пројекта пошумљавања у циљу заштите и очувања предеоног диверзитета у 2024.г учешће општине у реализацији пројекта Средства се обезбеђују из буџета општине Босилеград у разделу Општинска управа у оквиру програма 6 (извор 01)
4.2	Текуће поправке шумских и прилазних путева од насељеног	4.250.842,00	По програму корисника -ЈП Грађевинско земљиште и путеве. Средства се обезбеђују из

места до шумских састојина		бюдета општине Босилеград у разделу Општинска управа у оквиру програма 7 (извор 13)
УКУПНО	4.619.634,00	

6. СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА И НАДЗОР

6.1. Опредељена средства у износу од **4.619.634,00** динара са урачунатим ПДВ-ом користиће се у складу са Програма коришћења средстава остварених од накнаде за коришћење шума и шумског земљишта и накнаде за посечено дрво на територији општине Босилеград за 2024.г.

6.2. Општинска управа општине Босилеград ће спроводити активности предвиђене Програмом и то:

1. Реализација пројекта пошумљавања у циљу заштите и очувања предеоног диверзитета у 2024.г тачка (4.1) учешће општине у реализацији пројекта Средства се обезбеђују из буџета општине Босилеград од накнаде за коришћење шума и шумског земљишта и накнаде за посечено дрво остатак средстава за реализацију обезбеђена су из МЗШС..

2. Изменом програма пословања ЈП Грађевинско земљиште и путеви општине Босилеград“ из Босилеграда предвиђено је да ће ово предузеће спроводити активности из тачке 4.2. Обим и врста ових поверених послова предвиђена су и у буџету ЈП ГЗП општине Босилеград за 2024.

Анексом уговора о финансирању поверених послова од општег интереса на нивоу општине Босилеград које обавља ЈП Грађевинско земљиште и путеви општине Босилеград“ из Босилеграда за 2024 уређени су ближе односи између Општине и ЈП у вези спровођења активности из тачке 4.2.

6.3 Приходи од од накнаде за коришћење шума и шумског земљишта и накнаде за посечено дрво у текућој 2024.г, који се не утроше, биће пренети у 2025.години.

Стручне и административно-техничке послове за реализацију програма , као и надзор над извршавањем уговорених обавеза, спроводи Општинска управа Босилеград

7. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Овај Програм објавити у „Службеном гласнику Града Врања“